

kwartaalblad stichting duinbehoud

duin

1989 nr. 1

MEIJENDEL

DUIN

jaargang 12, nr.1
april 1989

ISSN - 0168-7948

redactie

Tom Hakbijl
Anneke Helmens
Marc Janssen
Nora Kösters
Frank van der Meulen
Gerrit van Ommering
Albert Salman
Lex Schelvis
Theo Verstrael

eindredactie

Nora Kösters

verder werkte mee

Eric Wanders

typewerk

Petra van der Laken
José van Roon

lay-out

Liesbeth Ruigrok

zetwerk

Grafaria, Leiden

druk

Lido Druk, Heeze

redactie-adres

DUIN, Postbus 11059
2301 EB Leiden. Tel. 071-131800

bezoekadres

Stationsweg 12, Leiden

losse nummers

f 6,75 + f 2,25 verzendkosten

abonnement

studerenden en 65+ f 17,50
particulieren f 20,-
instellingen f 25,-

donateurschap St. Duinbehoud

tenminste f 25,- per jaar

betalingen

giro 4016298 ten name van DUIN,
Postbus 11059, Leiden

Bijlagen:

1. Recreatiekaart Meijndel
2. Duinwinkel - blad

overname van artikelen

alleen na schriftelijke toestemming
van de redactie

Meijndel	3
Natuurbeleid voor Meijndel dringend gewenst	4
Albert Salman	
'Bij de fusie zal het natuurbeheer een zeer belangrijke plaats krijgen' ..	6
Anneke Helmens en Theo Verstrael	
Meijndel: sturen en studeren	8
Harrie van der Hagen en Frank van der Meulen	
Meijndel en waterwinning	13
Eric Wanders	
'Koeien en paarden in Meijndel? Graag!!'	16
Anneke Helmens en Theo Verstrael	
Meijndel en de Stichting Duinbehoud	19
Nora Kösters	
Duinrell: de verloederling van een landgoed	21
Gerrit van Ommering	
Kennismaken met Meijndel begint in het bezoekerscentrum	23
Rob Kramer	
Wandelen in Meijndel	25
Dick van Leeuwen	
De bewogen geschiedenis van een meeuwenvolk	27
Harry Wanders	
De Rode Bosmier in Meijndel	31
Gerrit-Jan de Bruijn	
Planten versus planteneters	35
Ed van der Meijden	
De invloed van bodemsterilisatie op de groei van helm	39
W. Rijnders en P.D. Jungerius	
Van vogelconsumptie tot museum	41
René Wanders	
De kruisbladgentiaan	43
Ruud Cuperus	

Bij dit themanummer over Meijndel treft u los bijgevoegd de Recreatiekaart Meijndel aan. Deze kaart is belangeloos ter beschikking gesteld door de Duinwaterleiding van 's-Gravenhage. Moge u er met veel plezier gebruik van maken.

Red.

Bij de voorkant

Duinlandschap met kwelplas (naar dia: Eric Wanders)

Bij de achterkant

Kijkend vanuit Meijndel in zuidelijke richting: de bebouwing van Scheveningen, de watertoren bij het pompstation en op de voorgrond infiltratieplassen (naar dia: K. Wijgh).

Natuurbeleid voor Meijendel dringend gewenst

Albert Salman

Meijendel is tot ver buiten onze landsgrenzen bekend. Landschap, flora en fauna zijn van internationale allure. Met het natuurbeleid ligt het helaas wat anders. Er mag in Meijendel soms meer dan in menig Haags plantsoen. Wanneer komt er een natuurbeleid voor Meijendel?

Meijendel is voor internationale begrippen niet meer dan een postzegel. Toch is het te vinden in de handboeken van 's werelds natuurgebieden. Er groeien ruim tweemaal zoveel plantensoorten als in een gemiddeld stukje Nederland van die omvang. Het is een belangrijke schakel in de duinketen en voor de vogeltrek. Een gebied om zuinig op te zijn.

Waterwinning en recreatie

Ondanks de bescherming die de waterwinning lange tijd aan Meijendel geboden heeft, is het toch niet gevrijwaard gebleven van aantastingen. De ongebreidelde groei van de Haagse agglomeratie heeft grote stukken duin opgeslokt en ook de waterwinning zelf heeft onmiskenbaar zijn tol geëist: de vochtige duinvalleien hebben plaats moeten maken voor sprangen, infiltratieviers en op z'n best kwelplasjes. Vergravingen en

gras-inplant hebben soms geleid tot armetierige begroeiingen.

Door de recreatie-ontwikkeling in het hart van Meijendel, een van de drukste duinterreinen van Nederland, kun je steeds minder een frisse neus halen in de natuur. Een overvloed aan auto's en honden, ruiters, wielrenners en pannekoeken bepalen in hoge mate de sfeer. In het algemeen moet je in natuurgebieden uitkijken dat je niet op een plantje staat. Rond de boerderij evenwel vereist het enige lenigheid om tussen alle bontgekleurde hondehopen door te manoeuvreren.

Op de Staatsgronden kunnen vrienden van het Koninklijk Huis zich nog altijd ongestoord uitleven in grootscheepse drijfjachten op vossen en in andere bezigheden die niet zozeer met natuurbeheer te maken hebben als wel met geprivilegieerde vrijetijdsbesteding.

Waalddorp

De Waalddorpervlakte is een verhaal apart. Onduidelijk is, waarom het uittesten van allerlei munitie persé in een natuurgebied (en gepland stiltegebied...) moet blijven gebeuren. Waarom er een 'tankbaan' moet blijven zonder enige noodzaak. En waarom de Heidemij her en der schelpenpaden aanlegt en boompjes plant waar een vochtige duinvallei dreigt te ontstaan.

Helaas worden er nog drijfjachten op de vos gehouden in het jachtgebied van het Koninklijk Huis
(foto: P. Schaap)

Meijndel, een belangrijke schakel in de keten van natuurgebieden langs de Nederlandse kust, is een ruim 1800 ha (3,5 x 5 km) groot duingebied tussen Den Haag/Scheveningen en Wassenaar (fig. 1). Het gebied ontleent zijn naam aan de Vallei Meijndel, die in het centrum ervan ligt. Het beheer wordt voor het overgrote deel gevoerd door de Hoofdafdeling Terreinbeheer van de Duinwaterleiding van 's-Gravenhage (DWL). Zij is dan ook verantwoordelijk voor het onderzoek ten behoeve van het beheer.

Deze uitgave is geheel gewijd aan Meijndel. Er wordt aandacht geschonken aan natuur, natuurbeleving, onderzoek, beheer en beleid. Omdat de uitgave van dit themanummer mede voortkomt uit ernstige bezorgdheid over het beleid ten aanzien van Meijndel, wordt er geopend met een artikel over het gewenste natuurbeleid.

Red.

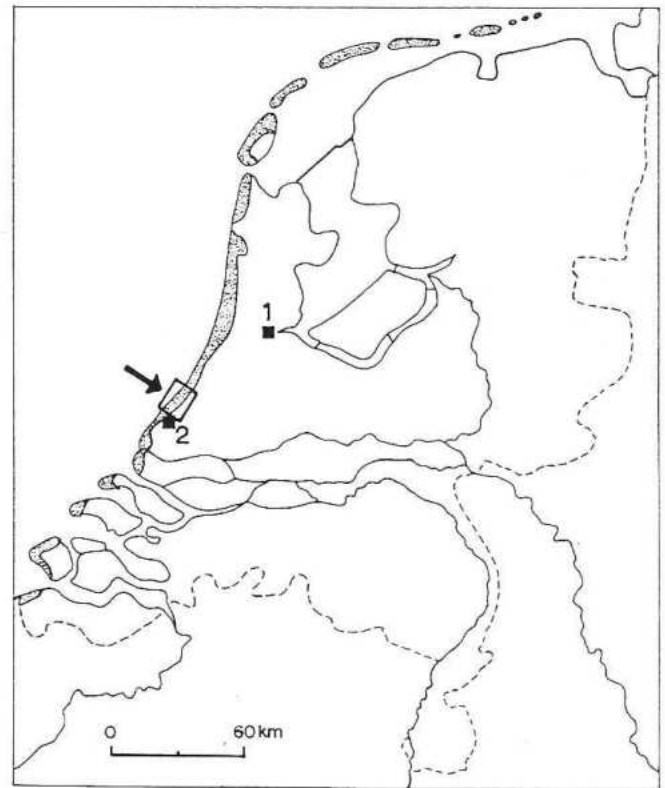

Fig. 1. Ligging van Meijndel

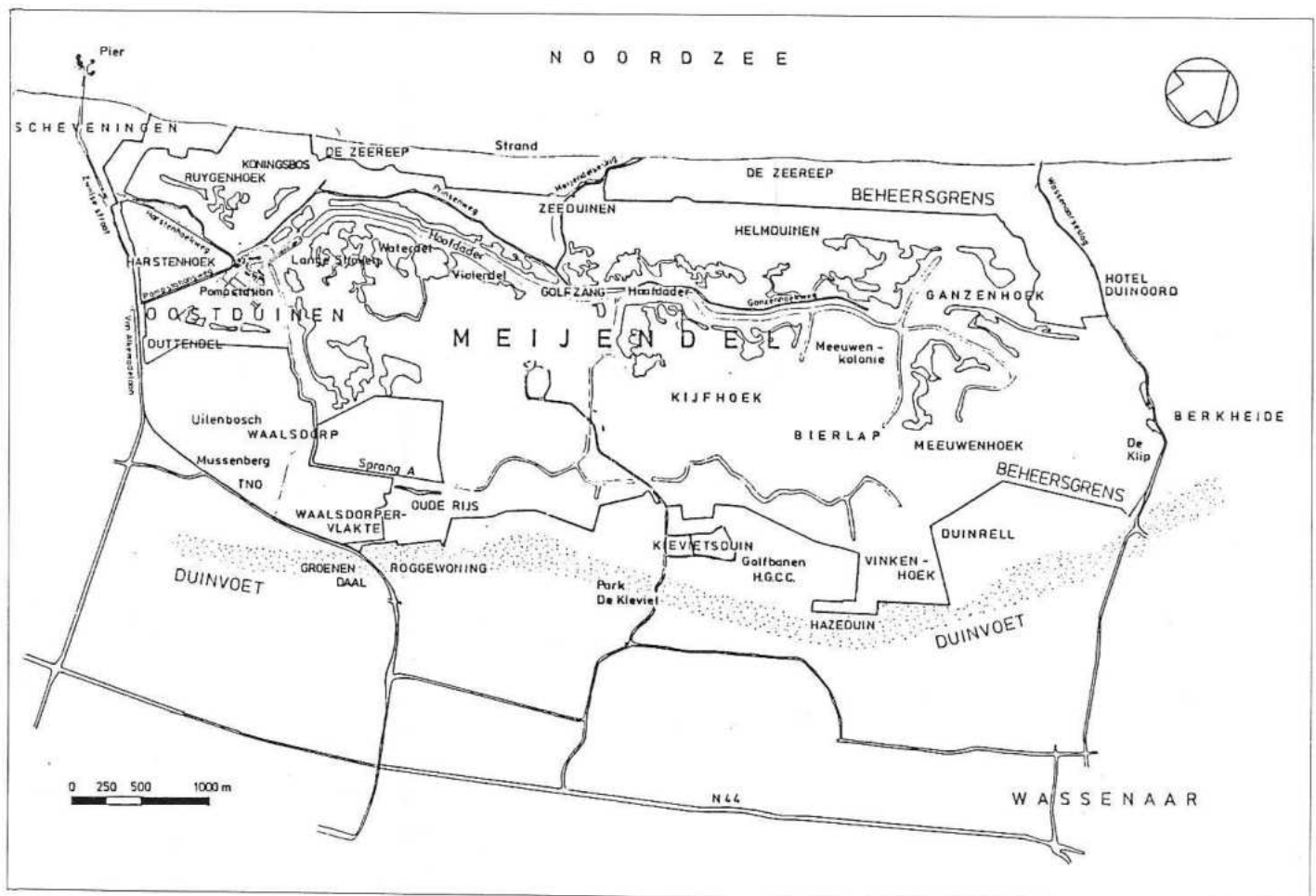
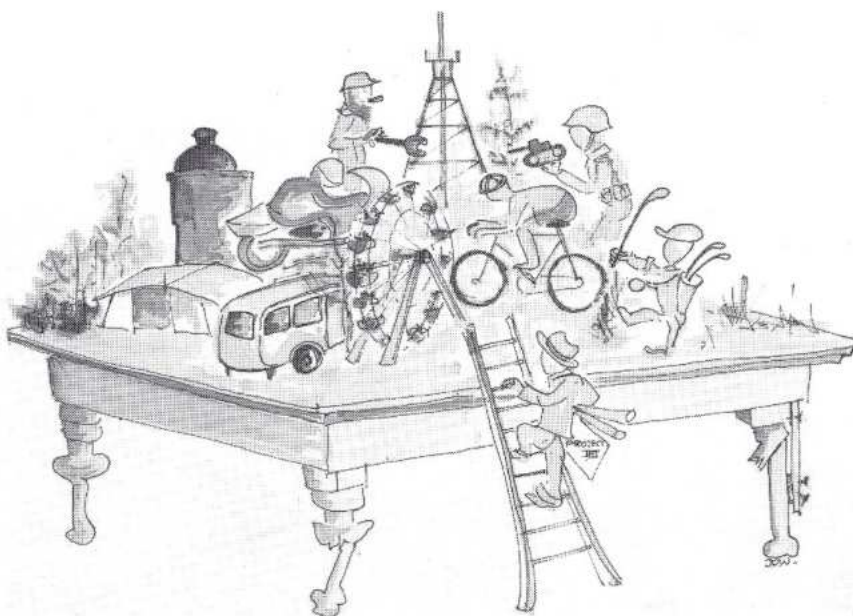

Fig. 2. Namenkaart Meijndel

Meijendel in 2000?
(tekening: Jan Wiersma)

Defensie en Domeinen hebben het nooit duidelijk kunnen maken.

En dan zijn er op de Waalsdorpervlakte nog kleiduivenschietbanen en een ongecontroleerde recreatie. Er is een diepinfiltratie in aanleg en er zijn al tientallen jaren plannen voor een fietspad vanaf Groenendaal/TNO naar de Vallei Meijendel. Hoezo natuurgebied?

Den Haag

Het beleid van de gemeente Den Haag ten aanzien van Meijendel kenmerkt zich door een grote tweeslachtigheid. Enerzijds besteedt de Duinwaterleiding (DWL) veel aandacht aan een goed terreinbeheer, al is dat dan ondergeschikt aan het belang van de waterwinning. Anderzijds doet het gemeentebestuur geen enkele moeite om het duingebied goed te beschermen. Binnenkort kan men ten gemeentehuize het

De drukte in de Vallei Meijendel dient te worden verminderd door aanleg van recreatievoorzieningen buiten de duinen (foto: Marc Janssen)

25-jarig jubileum vieren van het verzuim een bestemmingsplan te maken voor het duingebied. Intussen worden er wel internationale coryfeeën ingehuurd voor architectonische hoogstandjes om de stad wat allure te geven.

Natuurbeleid

De situatie in Meijendel is helaas niet zo rooskleurig als de natuurboeken suggereren. De na jarenlang touwtrekken uitgekomen gemeentelijke Nota Integraal Duinbeheer biedt weinig perspectief voor het natuurbehoud. Ook is de rol van het natuurbehoud in het nieuwe Duinwaterleidingbedrijf nog te onduidelijk voor groot optimisme.

Daar komt nog bij, dat alle partijen méér willen. De DWL wil méér diepinfiltratie in het duin, Den Haag wil er nog wat recreatie bij en er moet nog wat gebouwd worden bij de Zwolsestraat en de watertoren. Dat Duinrell 'af' is, schijnt ook te moeten worden betwijfeld en zelfs Defensie is ontevreden.

De konklusie ligt voor de hand. Er moet snel een natuurbeleid worden gevoerd. Maar hoe?

In de visie van de Stichting Duinbehoud dienen in elk geval de bestaande natuurwaarden te worden beschermd in deugdelijke bestemmingsplannen en door toepassing van de Natuurbeschermingswet.

De waterwinning moet een flinke stap terug doen en natuurherstel (regeneratie) kan veel voortvarender ter hand worden genomen. De duinen moeten niet langer als zuiveringsfilter gebruikt worden. Zuivering kan tegenwoordig in een fabriek en de mate van voorzuivering van het infiltratiewater (in Bergambacht) kan sterk worden verbeterd.

Diepinfiltratieprojecten dienen bij voorkeur buiten de duinen te worden ontwikkeld. Na het eerste project in de Waalsdorpervlakte ligt een vervolgproject in de sportvelden van Groenendaal vanuit natuuroogpunt meer voor de hand dan nog een project in de duinen. Diepinfiltratie heeft immers hydrologische en milieuhygiënische gevolgen en brengt vergravingen met zich mee. Onderzoekers van het RIVM hebben in 1983 al aangegeven, dat diepinfiltratie mogelijk is op tal van plaatsen buiten de duinen. De capaciteit van deze diepinfiltratieprojecten dient ten goede te komen aan natuurherstel door vermindering van de oppervlakte-infiltratie.

De recreatieve zonering kan sterk worden verbeterd en zowel de plezierjagers als de lawaaimakers op Waalsdorp kunnen maar beter zo snel mogelijk verdwijnen. Natuurontwikkeling in Meijendel en langs de binnenduinderand (Roggewoning, De Klip) moeten centraal staan in het beheer. Dat beheer kan alleen op een geloofwaardige wijze worden uitgevoerd door een beherende instantie die als primaire doelstelling het natuurbehoud heeft, evt. naast de waterwinning, maar zeker niet daaraan ondergeschikt. Ook in het rijksbeleid is natuur immers hoofdfunctie voor de duinen.

Voorlopig is het echter nog niet zover en de Stichting Duinbehoud zal de komende jaren dan ook weer pal moeten staan voor de natuur in Meijendel. Ook in volgende nummers van DUIN kunt u daar alles over lezen.

Drs. A.H.P.M. Salman is coördinator van de Stichting Duinbehoud.

Het duingebied Meijndel, tussen Scheveningen en Wassenaar, is overvol. Dat kan haast niet anders met de randstad zo nadrukkelijk op de achtergrond.

De waterwinning voor ongeveer 1 miljoen mensen gaat continu door. 's Zomers, maar ook in voor- en najaar is het druk door de vele duinbezoekers. Er zijn wegen, paden, leidingen, kabels, straalverbindingen en lawaaimakende vliegtuigen in of boven het duingebied. Meijndel is tevens zeewering en, hoe vreemd, ook is er nog een militair oefenterrein.

Meijndel is vol, te vol! En dat alles in een erkend natuurgebied.

Hoe dat mogelijk is en wat er moet gebeuren, wordt in dit themanummer uitgewerkt.

Er zijn knelpunten die moeten worden opgelost. Ieder zal moeten erkennen dat er, ook voor hem, grenzen zijn. Duinen zijn niet onbeperkt groot. Bovendien is de natuur in de duinen en het landschap zelf kwetsbaar. De Stichting Duinbehoud komt op voor de bescherming van het duinlandschap met de daarbij horende ontwikkelingen, planten en dieren. Niet door overal tegen te zijn, maar door aan te geven hoe het wel moet.

Voor Meijndel is dat veelal een kwestie van de goede maat houden, soms een stap terugdoen ten behoeve van de natuur en erkennen, dat de natuur de maatstaf is voor wat wel en niet kan. Dan wordt ook goed duidelijk wat niet gewenst is: wegeaanleg, bebouwing, lawaai, intensieve recreatie, militaire oefeningen. Daardoor blijft er ruimte voor wat wel mag, zij het met mate en op de juiste wijze: wandelen, fietsen, waterwinning en zeewering.

Zo blijven de duinen van betekenis voor ons en voor de natuur zelf.